

ODŁĄCZAĆ (64) *vb impf*

odłączać (63), **odłuczać** (1); odłączać : odłuczać *Calep* (6:1).

W inf -łącz- (7) *KromRozm I, BibRadz, CzechRozm, ModrzBaz, CzechEp, WujNT* (2), -łącz- (6) *RejPs, RejPos* (2), *NiemObr* (3). \diamond *W pozostałych formach* -łącz- (49), -łącz- (1); -łącz- : -łącz- *Calep* (5:1).

o oraz a jasne.

inf odłączać (12). \diamond *praes 1 sg* odłączam (12). \diamond *2 sg* odłączasz (1). \diamond *3 sg* odłącza (18). \diamond *1 pl* odłączamy (3). \diamond *2 pl* odłączacie (1). \diamond *3 pl* odłączają (6). \diamond *praet 3 sg m* odłączał (2). \diamond *fut 3 pl m pers* będą odłączać (1). \diamond *con 2 sg m* byś odłączał (1). \diamond *3 sg m* by odłączał (2). *f* by odłączała (1). \diamond *3 pl m pers* by odłączali (1). \diamond *impers praet* odłączano (1). \diamond *part praes act* odłączając (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Sprawiać, aby ktoś lub coś nie było razem; segregare PolAnt, Mącz, Calep, Vulg, Cn; separare Mącz, Modrz, Calep, Cn; abiungere Mącz, Calep, Cn; semovere Mącz, Cn; disiungere, secernere, seiungere, secludere Calep, Cn; seponere Mącz; alienare, discernere, dividere, remove, seiugare, seorsum claudere, succernere Calep; ablegare, discludere, sequestrare, sevocare, spernere Cn* (26) : Segrego, Wyłączać/ Odłączać/ Oddzielać. *Mącz* 149d, 177d, 235a, 280d, 312a; *Abiungo, Separo, removeo, seiungo – Odłączam. Calep* 5b; *Secerno, divido, separo, discerno, segrego – Odłuczam, przegradzam. Calep* 959b, 52b, 960a, 963a, b, 1024a.

Przen: Pozbawiać wpływu na kogoś [kogo od czego] (1) : *któżkolwiek odłącza od łtanu Swieckiego Kąpłana/ [...] vpąć z gruntu Swiecki łtan muśi OrzQuin G2v.*

a. *Sprawiać, aby zmieszane ze sobą rzeczy niejednorodne znalazły się osobno [co]* (3) : *iż wżytko co zewnątrz wchodzi w człowiek/ [...] w brzuch idzie y do wychodu wychodzi/ czyściąc wizytki potrawy? (marg) To iest, odłączając to co w potrawach iest nieczyłtego, od czyłtego co zołtaie w cieie. (–) WujNT Mar 7/19.*

odłączać od czego (1): *gdyż ogień ożywia/ czyści/ iedno od drugiego odłącza Oczko 6.*

odłączać czym (1): *FAllopi [...] w gárncu poléwanym błoto z taką wodą ogniem lekkim wárząc/ fukną cwykiel/ to iest płát kliniálny/ w wodę wetknął/ áby [...] párá która wzgóré idzie fye nápełniał/ á kroplami które fye z niego łączły/ przyładę á właność [!] wody odłączał Oczko 11.*

b. *Sprawiać, aby ktoś nie przebywał razem z kimś; tworzyć osobne grupy [kogo, co (żywotne)]* (10) : *Kiedy Pan Bog rozdzielał narody/ kiedy odłączał łyny Adámowe/ połtanowił granice onych ludzi wedle liczby łynow Izraélłkich. ModrzBaz 105; SkarŻyw 121; WujNT 108.*

odłączać od kogo, od czego (6): *OpecŻyw 89; dziliefłzi rołwoiczcy to na oko widzimy/ yz nieiedno zony od mężow odłączają ale też łamy łniemy krom zadnego włtidu miełkaią SekłKat K3; BibRadz Matth 25/32; Mącz 452d; WujNT Matth 25/32. Cf Zwrot.*

W porównaniach (2): *y odłączy iedny od drugich/ iáko páłtherz odłącza owce od kozłow. BibRadz Matth 25/32; WujNT Matth 25/32.*

Zwrot: »od towarzystwa [czyjego] odłączać« (1): *Tákże/ iáko ondzie trędowátogo człeká/ gdy iuz zá łtaránim ofiárownikow nie mogł być wleczony/ od domu y od towarzýłtwá łpolnego łwych łąsiad odłączano CzechEp 48.*

Przen [od kogo] (1) : by wiedziała ijętz zly poľrodek ieft/ ien odłaczá żywot od ciebie duffe twé/ natychmiáft by wftala/ ij przyciřła ku łobie twégo milégo łyna *OpecŻyw* 86.

c. [*Oddzielać młode zwierzęta od matki, aby przestały ssać [co (żywotne)]*]: Prosięta [...] potym gdy łamy poczną ieść odłęczáć ie. *Cresc* 1571 566 (*Linde*).]

2. *Sprawiać, aby ktoś przestał należeć do jednořci religijnej (2)* :

odłaczáć kogo od czego (1): gdzie go [*papieřa*] *Ireneus* ř. nápomina/ áby dla inákszych rzeczy/ y tych Ceremoniy pozwirzchnych/ ludzi od kořciola nie odłaczáł *WujJud* 194.

a. *Rozbijáć jednořć [co] (1)* : Kácerzomci przywoita koľcyoľ tárgáć/ odłaczáć/ nářłádownce łoby yednáć *KromRozm I* O4v.

3. *Wybierać dla jakiegoř celu [kogo, co] (2)* :

odłaczáć komu („sobie”) od czego ku czemu (1): *RejPos* 336 cf *Szereg*.

Szereg: »odłaczáć a oddzielać« (1): przeřłáduiefz niewinnie ty ktore on łoby odłaczá á oddzyela od márných řpraw twoich/ ku cźci á ku chwale łwoiey. *RejPos* 336.

Przen [na co] (1) :

Szereg: »obierać i odłaczáć« (1): nákoniec rodzą łie drugie rzeczy ktemu/ á náturá łamá ná to ie obiera/ y odłaczá/ áby roľkázowáły *GórnDworz* Gg3.

4. *Pozbawiać prawa, możliwości, dostępu do czegoř [kogo] (16)* : Błogořłáwięni iefteřcie/ gdyby wás ludzie nienawidźili odłęczali/ vrářali/ i imię walze iako złé wyrzucali *MurzNT* 176.

odłaczáć od czego (7): *RejPs* 94; *KromRozm III* F4; *KrowObr* 38v, 200; iř teř [*Pan Bóg*] niektórych [...] od nieczyřtořci/ y řplugáwienia/ ták z řtrony/ nabořeńřtwá záwiedźione⁶⁰/ iáko y z řtrony żywotá plugáwego/ y zuchwálego/ odłęczáć raczy. *NiemObr* 12; *LatHar* 282; Zadne przeřłádownánie nas od miłości Chriřtułowej odłęczáć nie ma. *WujNT* Bbbbbbb3.

odłęczáć z czego (2): Iř z bořnic řwych będą odłęczáć was. *RejPos* 139v, 17.

W poľczeniu szeregowym (1): przeřto my zebráni ná iedno mieyřce/ ćiebie [*papieřa*] od kořciola Świętego/ odćinamy y odřádzamy/ y odłátzamy. *KrowObr* 38v.

W przeciwwstawieniu: »przyłaczáć ... odłaczáć« (1): ále kyedy yeden drugyego obráři/ á nápomyyenyon od koľcyoľá/ nye vřlucha/ tákyego ku pogánom przyłacza/ á ták od zboru á koľcyoľá krzeľciyáńřkyego odłacza. *KromRozm III* F4.

Szereg: »odłaczáć i odpycháć« (1): Iáwno ieft wřzyřtkiemu řwiátu/ iáko prořte ludzi od kielichá odłátzáćie y odpycháćie *KrowObr* 200.

Przen [od kogo, od czego] (6) : To mowi ábychmy rozumieľi iř żadna zwiářká áni powinowáctwo nie ma nas odłaczáć od powoľania nářzego. *BibRadz* II 44c *marg*; wyznawam/ że my żadną miářą nie odłaczamy/ áni odłaczáć myřlimy onych wiernych chwalców Bořych [...] od nářzego miłego [...] Iezufa Chriřtułá. *CzechRozm* 24, 24.

a) *O kontakcie człowieka z Bogiem (3)* : *KromRozm II* m; grzechy mię moie odłaczáią od ćiebie *SiebRozmyřl* F.

Zwrot: »od spoľecznořci [*czyjeř*] odłęczáć« (1): ále nas teř chce od Pána Chriřtułá odřtrychnáć/ wářąc řię imieniem iego nas řádzic/ y od řpoľecznořci iego odłęczáć. *NiemObr* 113.

5. *Rozróżniać, wyłączać, uznawać za różne; segregare* *Modrz* [kogo, co] (18) : Gdy co piśmo mowi o Duchu ábo o fercu/ nie odłącza [!] ciáła. *GrzegŚm 47 marg*, 22, 47, 49; *Athánázyus* [...] cztery rzeczy ítnowi/ Bogá iednego w Troycy/ á tę też zás Troycę w Bogu/ ktory zás Bog/ iednym będąc/ ma trzy w łobie perfony/ ktorych miéřzác niechce/ áni też íftności odłączác. *CzechEp* 227; *NiemObr* 87.

odłączać od kogo, od czego (12): *KrowObr* 185v; bo ci obádwa/ Syná y Duchá S. od Bořtwá Oycowřkiégo/ iáko Zydowie odłączáiá/ y Tróyce S. nie wyznawáiá *OrzQuin V3v*; Chryřtus rofkázuie chrzćić wřyzřtek naród ludzki: á óni od tego narodu dźiatki odłączáiá *BiałKat* 261; *GrzegŚm 47* [3 r.], 48; A ielli řwoy pożytek od póřpolitego będą chćieli odłączác/ záprawdę ci zboycámi będą *Rzeczyřpóřlitye ModrzBaz* 23; *CzechEp* 306, 353; *NiemObr* 68.

Szeregi: »dzielić i odłączać« (1): Bo znácznie tymi łowy tych íńřych [antychryřtów] wielkořć dźieli y odłącza od onego/ o ktorym íř idźie/ łyřřeli *CzechEp* 353.

»rozeznawać i odłączác« (1): áby [...] vmieli czyřřte/ od nieczyřřtego/ rozeznáváć y odłączác. *NiemObr* 68.

W przen (1) : W ktorym woźie gdyby rowno y zgodnie wřyzřtkie kołá nie biegály/ nie byłby woz dobry. Iákoř go pewnie nie ma Kátolika Rzymřka/ chociař też o nim řpiewa: gdy od czterzech koł zgodnych iedno odłącza/ iákoby z nimi miáło być niezgodne. *CzechEp* 306.

a. *Uważác, że jedna rzecz nie ma zwiáźku z drugá* [od czego] (1) : á wřzákořř przedřie/ dlá tego dobrych vtzynkow/ niegániemy/ áni od wiáry odłáztamy *KrowObr* 61.

6. [Stanowić granicę [co od czego]: zobudwu řtron zářię wkoło řkály kámieniřte [...] Miářto otocywáiá [!]/ á od polá rownego řzerokim przeięgiem odłączáiá *StryjKron* 418.]

Synonimy: 1. *oddalać, oddzielać, odrzucać, rozdzielać, rozsadzac, rozwodzić, a. oddalać, odganiać, odpędzac*; 3. *obierać*; 5. *brakowác, dzielić, oddzielać, rozeznawać*.

Formacje wřpóřrdzenne cf ŁĄCZYĆ.

Cf **ODŁĄCZANIE**